

ШТА О ДИСКРИМИНАЦИЈИ МИСЛЕ,
ЗНАЈУ ИЛИ МИСЛЕ ДА ЗНАЈУ
ДОМАЋИ ФУНКЦИОНЕРИ

Државе се чувај!

Резултати истраживања о односу представника органа јавне власти према дискриминацији су брука за државу у којој сваки пети представник извршне и законодавне власти чак ни не зна да је дискриминација у Србији забрањена законом

— пише Марко Ловрић

SHUTERSOCK

Обична прича из Новог Сада, мада је могла бити и из Новог Београда и из Новог Пазара, јер је и тамо све по старом: Двојица младића седе у аутобусу. Прилази им трећи, и једног удара песницом у главу, а другог убада ножем у груди. Правда се тиме да су га чудно гледали и због тога изгледали као хомосексуалци. Испоставља се да су нападнути младићи браћа.

Прича није имала шансе да се у новинама задржи дуже од дана, а и у кафани би прошла само захваљујући сардоничном обрту у последњој реченици, али првостепени јој је епилог збиља сензационалан – нападач је осуђен на седам година затвора због покушаја убиства. Штавише, Милан Антонијевић из Комитета правника за људска права каже да је „поступак био изузетно брз, а судска аргументација коректна“.

Човеку је довољно да овлаш погледа свеже објављен документ назван „Однос представника органа јавне власти према дискриминацији у Србији“ како би схватио да је новосадски судски исход вредан насловне стране и доштампаног тиража. У том су документу сабрани резултати, или боље речено налази, до којих су дошли Повереник за заштиту равноправности и Ипсос стратџик маркетинг испитујући шта о дискриминацији мисле, знају или мисле да знају домаћи функционери. Узорак је био озбиљан – на испит је изашло више од 1.350 представника институција у распону од општинских и градских управа преко судства и тужилаштва до покрајинске и републичке владе и скупштине. Међу њима се нашло педесет двоје републичких посланика, тридесет деветоро запослених у влади и 339 судија, тужилаца и њихових помоћника, дакле прва лига органа.

Катастрофа је уследила већ на првом испитном стеленику. Сваки пети представник извршне и законодавне власти – 22 одсто за љубитеље прецизности – није знао да је дискриминација у Србији забрањена законом. Документ не каже да ли из тога треба закључити да се сваки пети испитаник није потрудио да прочита ни устав државе којом управља и којој даје правила (Члан 21: „Забрањена је свака дискриминација... нарочито по основу расе, пола, националне припадности... вероисповести... психичког или физичког инвалидитета“), али тврди да је једва половина знала да имамо Закон о забрани дискриминације. Још је већа брука избила када је испитаницима тражено да наброје друге антидискриминационе прописе. Закон о равноправности полова поменуо је сваки десети – иако су трећина испитаника биле даме – а Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом сваки шеснаести. И још се

неко чуди што девојке којима се на разговорима за посао тражи да не рађају или људи у количицима који жале што су рођени, више нису ни вест.

„Људска права нису нешто са чиме можете да полемисхете као државни службеник. Ако је

Србија усвојила одређени правни оквир, свако ко прима плату од државе дужан је да поступа у складу са њим, или да сноси последице, и то важи и за градске и за општинске органе, за сваког у том ланцу коме је могуће да неког дискриминише“, каже Милан Антонијевић.

Судска власт није испитивана о законима, јер се претпостављало да за њих зна, а можда је требало, што се види и по одговорима понеког судије, тужноца или помоћника на конкретна питања о дискриминацији. Дванаест одсто њих не види ништа дискримини-

50%
мисли да
мањине имају
више права
него већина

шуће у физичком нападу на учеснике параде поноса. Исти проценат не замера пекару који одбија да запосли Рома јер се боји да ће изгубити муштерије. За шеснаест одсто није дискриминација ако стоматолог одбије да лечи оболелог од сиде, а за сваког четвртог ако неко јавно позива на лечење хомосексуалаца.

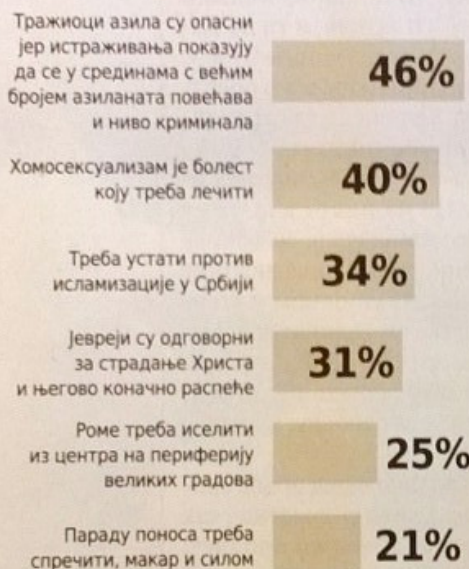
„У сваком друштву морате имати маргину, пет одсто подршке Ле Пену. Али ми смо ту границу прешли. Ако у Европи стандарди падају, то није оправдање да падају и у Србији. А ако они који спроводе законе не разумеју ни основне одредбе против дискриминације, онда добијете, рецимо, осамдесет одсто средњошколаца који су, према нашим истраживањима, присуствовали дискриминацији“, подсећа Антонијевић.

Неко би могао да схвати као охрабрење 74 одсто испитаних функционера који су сагласни са тиме да у Србији постоји дискриминација, те да то треба исправити – мада се може и питати у шта је гледало оних 26 одсто који дискриминацију у Србији не виде или не знају да ли је има – али то је лако прогласити „одговором за оцену“ јер је прави карамбол настао када је испитаницима тражено да не говоре о себи, већ о колегама. Круна овог истраживања, на име, било је питање о томе каква мишљења преовлађују у институцији у којој испитаник ради. Подсетимо, реч је и о највишим државним надлештвима, попут Врховног касационог суда, Владе Србије и Народне скупштине Републике Србије. А шездесет пет одсто испитаника рекло је да би се већина у њиховој институцији сложила са чувеном „меко хомофобном“ тврдњом „Немам ништа против хомосексуалаца, али нека то буду код своје куће, а не у јавности“. Четрдесет одсто каже да им је већина колега и радикалнија, те да мисле да је хомосексуалност болест коју треба лечити; више од трећине окружено је колегама који мисле да су

Проценат испитаника који мисле да већина у њиховој институцији заступа овакве тврдње

Представници судске власти који наведене тврдње не препознају као говор мржње

оболели од сиде сами за то криви; више од трећине ради са људима који немају ништа против Рома, осим што воле да краду, и тако даље све до фантастичних 12 одсто који, како кажу, углавном пију кафу са људима који верују да „има неке истине у књигама које објашњавају постојање јеврејске завере“. Хајде некако и све друго, али да се у *Прошкололе сионских мудраца* и слично, свеједно у којем проценту, верује у институцијама државе у којој огромна већина становника Јеврејина у животу није видела, то је заиста крунска ископина овог копања по институционалном прљавом вешу.

Након овог податка, антиклимакс је то што 44 одсто испита-

них не мисли да је говор мржње када неко мудро примети да су „тражиоци азила опасни јер истраживања показују да се у срединама с већим бројем азиланата повећава ниво криминала“. А не чуди ни она петина за коју је у реду изјава „Роме треба иселити на периферију великих градова“, ни трећина испитаника из редова судских власти која не би реаговала на изјаву „Треба устати против исламизације у Србији“. И шта онда било ко има да се чуди Бањи Ковиљачи, Руми, Сурдулици, Младеновцу, Боговађи, Врачевићу и остатку Србије која се дигла против азиланата као да су јахачи апокалипсе или теренском опису дискриминације против Рома.

„Расно сегрегирана контејнерска насеља која су настала одлуком градске управе Града Београда пример су тешке дискриминације, пошто државу и домаћи и међународни прописи обавезују да укида и забрањује било какву сегрегацију. Забележили смо случајеве одбијања здравствених установа да пруже хитну медицинску помоћ Ромима, што је незаконито, имали они нека лична документа или не. Такође, велики број притужби добијамо на поступање службеника центара за социјални рад, укључујући ту и увреде на националној основи...“, сумира Марко Васиљевић из Регионалног центра за мањине.

Али и над круном има драгуљ. Држава к’о држава, Србија је на лепим речима и жељама јака, па би 85 одсто испитаних наводно подржало „увођење мера афирмативне акције које би обезбедиле дискриминисаним групама једнакост“. Шта о томе држава Србија заиста мисли, види се по броју испитаника који су подржали тезу: „Некада стичем утисак да је толеранција различитости отишла у другу крајност и да сада припадници етничких, сексуалних и других мањина имају више права него већинска популација“. Таквих је било равно педесет одсто. ■■■■

ИЗВОР: ПОВЕРЛИК ЗА ЗАШТИТУ РАВНОПРАВНОСТИ